

РЕЙ БРЕДЪРИ ЯГODOBИЯТ ПРОЗОРЕЦ

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Сънува как затваря входната врата — врата с ягодови и лимонови стъкла, със стъкла като бели облаци и бистрата вода в поток. Две дузини малки стъкълца около големия панел в средата — всички с цветове на плодови сокове, желатин и лед. Спомняше си как баща му го повдигаше като малък. „Виж!“ И през зеленото стъкло светът бе изумруд, мъх, лятна мента. „Виж!“ Люляковото стъкло превръщаше всички минувачи в живи гроздове. А накрая — ягодовото стъкло потапяше градчето в розова топлина, застилаше света с розов изглед и караше окосената ливада да изглежда като донесена от някой персийски пазар за килими. Ягодовият прозорец, най-чудесният от всички, лекуваше хората от тяхната бледност, стопляше студения дъжд и превръщаше снега и февруарските виелици в пламъци.

— Да, да! Ето!...

Събуди се.

Чу синовете си да говорят още преди да се е освободил от съня; лежеше в тъмното, заслушан в тъжния звук на разговора им, сякаш вятърът шепнеше по белите дъна на пресъхнали морета и сини хълмове. И тогава си спомни.

Ние сме на Марс, помисли си.

— Какво? — възкликна жена му в съня си.

Не беше усетил, че бе проговорил; лежеше колкото се може неподвижно. Но сега някак вцепенено видя как жена му става да броди като призрак из стаята, бледото ѝ лице се вира през високите малки прозорчета на сглобяемата им барака към ярките непознати звезди.

— Кери — прошепна той.

Тя не го чу.

— Кери — отново прошепна той. — Искам да ти кажа нещо. От цял месец се каня да ти го кажа... утре... утре сутринта ще...

Но жена му се бе затворила в себе си в синята светлина на звездите и не се обърна към него.

Само да имаше слънце, помисли си той. Само да не беше нощ. През деня работеше по издигането на селището, момчетата бяха на училище, а Кери се занимаваше с чистене, готвене, работа в градината. Но когато слънцето залязваше и ръцете им не бяха заети с цветя и чукове, пирони и аритметика, се връщаха спомените, подобно на нощни птици в мрака.

Жена му помръдна едва-едва глава.

— Боб — каза накрая, — искам да се върна у дома.

— Кери!

— Това не е дом — каза тя.

Видя, че очите ѝ са пълни със сълзи.

— Кери, дръж се, потърпи още малко.

— Вече нокти не са ми останали от държане!

Като се движеше като насън, тя отвори чекмеджетата на скрина си и започна да вади от тях пластове носни кърпички, ризи и бельо и да ги нарежда отгоре, без да ги вижда; пръстите ѝ докосваха нещата, вадеха ги и ги поставяха. Това вече бе отдавна позната рутина. Говореше, вадеше нещата, стоеше мълчаливо известно време, после прибираше обратно всичко и се връщаше със сухо лице в леглото, при сънищата. Той се боеше, че някоя нощ наистина ще изпразни всички чекмеджета и ще посегне към няколкото стари куфара, наредени край стената.

— Боб... — Гласът ѝ не бе горчив, а мек, безизразен и безцветен като лунната светлина, която показваше какво прави. — За половин година толкова много нощи говоря по този начин. Срам ме е. Ти работиш здравата, строиш къщи в градчето. Човек като теб не би трябвало да слуша оплакванията на жена си. Но не мога нищо да сторя, освен да го кажа. Дреболиите, това ми липсва най-много. Не знам... разни глупави нещица. Люлката на предната веранда. Плетения люлеещ се стол, летните вечери. Хората, излезли да се разходят или да пояздят в Охайо. Черното пиано, плачещо за акордиране. Моят шведски кристал. Мебелите в гостната — о, бяха като стадо слонове, зная, и много стари. И китайските кристални висулки, които звъняха на вятъра. Разговорите със съседите на верандата, юлските вечери. Всички тези тъпи, глупави неща... които нямат значение. Но ето че именно те ми идват наум в три сутринта. Извинявай.

— Не се извинявай — отвърна той. — Марс е далечен свят. Мирише странно, изглежда странно, усеща се странно. И аз самият лежа и си мисля по нощите. Дойдохме от хубаво градче.

— Беше зелено. През пролетта и лятото. Жълто и червено през есента. И домът ни бе хубав; господи, та той беше стар, някъде на осемдесет-деветдесет години. Слушах го нощем как приказва, как шепне. Целият от сухо дърво — перилата, верандата, первазите. Където и да го докоснеш, ще ти проговори. Всяка стая по свой начин.

А когато къщата ти говори, тя е като семейство, което те обкръжава в тъмното, приспива те. Някоя от днешните постройките не може да се сравнява с нея. Много хора трябва да минат и да живеят в една къща, за да улегне. Ето, тази барака например, тя не знае, че съм в нея, не я е грижа дали съм жива, или мъртва. Издава ламаринени звуци, а ламарината означава студ. Няма пори, които да поемат годините. Няма мазе, където да оставяш неща за догодина или по-нататък. Няма таван, на който да държиш нещата от миналата година и от времето преди още да си се родил. Да имахме поне нещо мъничко познато, бихме могли да се справим с всичко непознато. Но когато вечер *всяко едно нещо* е непознато, ще трябва цяла вечност, преди да ни стане близко.

Той кимна в мрака.

— За абсолютно същото съм си мислил и аз.

Тя гледаше на лунната светлина към куфарите край стената. Той видя как ръката ѝ се протяга към тях.

— Кери!

— Какво?

Той спусна крака на пода.

— Кери, направих нещо идиотско и безумно. През всички тези месеци те виждам колко си уплашена, слушам те да бълнуваш насън, чувам момчетата, вятъра и Марс навън, морските дъна и всичко останало, и... — Млъкна и преглътна. — Трябва да разбереш постъпката ми и защо се реших на нея. Всички пари, които бяхме спестили за десетте години. Още преди месец похарчих всичко.

— Боб!

— Изхвърлих ги, Кери, кълна се, просто ги пръснах ей така. Исках да е изненада. Но ето те сега в това настроение, и тези проклети куфари при стената, и...

— Боб — прекъсна го тя и се обърна. — Да не искаш да кажеш, че сме минали през всичко *това*, тук, на Марс, отделяли сме от залъка си, само за да ги попилееш за няколко часа?

— Не знам — каза той. — Аз съм пълен идиот. Виж, скоро ще настъпи утрото. Ще станем рано. Ще те заведе да ти покажа какво направих. Не искам да ти казвам, трябва да го видиш. И ако не върви, какво пък... винаги ги има куфарите, а полетите до Земята са четири пъти в седмицата.

Тя не помръдна.

— Боб, Боб... — прошепна.

— Не казвай нищо повече.

— Боб, Боб... — Тя бавно поклати глава, сякаш не вярваше на чутото. Той се обърна и легна в своята половина на леглото, а тя остана да седи, загледана в скрина, върху който на спретнати купчинки бяха наредени носните кърпички, бижутата и дрехите ѝ. Отвън вятър с цвета на лунна светлина размърда спящата прах и напудри въздуха с нея.

Накрая тя легна, но не каза нищо — бе просто мъртва тежест в леглото, вираща се през дългия тунел на нощта към първите намеци за утрото.

Станаха с първата светлина на деня и мълчаливо започнаха да се движат из сглобяемата къща. Вървеше пантомима, удължена едва ли не до момента, когато някой с крясък ще наруши тишината — майката, бащата и момчетата се измиха и облякоха, закусваха мълчаливо с препечени филии, плодов сок и кафе, без да се гледат в очите; следяха се един друг в отраженията от тостера, чашите и ножовете; лицата им бяха изкривени до неузнаваемост и ужасно чужди в този ранен час. Накрая отвориха вратата и пуснаха вътре вятъра, носещ се през студените синьо-бели марсиански морета, в които единствено пясъчните вълни се надигаха и спадаха, образувайки призрачни шарки; излязоха под суровото, студено виращо се в тях небе и тръгнаха към градчето, приличащо на далечен филмов декор върху някаква огромна и пуста сцена.

— Къде точно отиваме? — попита Кери.

— Към ракетното депо — отвърна той. — Но преди да стигнем дотам, имам да ви казвам много неща.

Момчетата намалиха крачка и тръгнаха зад родителите си, слушаха. Бащата гледаше напред и през цялото време, докато говореше, не погледна нито веднъж жена си или синовете си, за да види как приемат чутото.

— Вярвам в Марс — тихо започна той. — Вярвам, че един прекрасен ден той ще ни принадлежи. Ще го укротим и подковем. Ще го заселим. Няма да подвием опашки и да побегнем. Хрумна ми преди година, почти веднага след като пристигнахме. Запитах се, защо сме тук? Защото така. И съмгата прави същото всяка година. Тя не знае

защо отива там, накъдето се е запътила, но въпреки това го прави. Нагоре по реки, които не помни, срещу теченията, скача срещу водопади, но в крайна сметка отива до мястото, където дава нов живот и умира, и всичко започва отначало. Наречете го наследствена памет, инстинкт, както си искате. Важното е, че го има. И ето ни тук.

Вървяха в притихналата утрин под взиращото се в тях огромно небе, а странните сини и бели като пара пясъци се движеха между краката им по новата магистрала.

— И ето ни тук. А след Марс накъде? Юпитер, Нептун, Плутон и по-нататък? Точно така. *И все по-нататък!* Защо? Някой ден Слънцето ще се взриви като пробита пещ. Бум — и Земята си отива. Но Марс сигурно ще оцелее; или ако и той бъде засегнат, може пък да оцелее Плутон. А ако и той бъде засегнат, то къде ще бъдем *ние*, или по-точно децата на нашите деца?

Погледна спокойно нагоре към безупречната раковина на тъмносилавото небе.

— Ще бъдем може би на някой свят с номер; планета шест или звездна система деветдесет и седем, планета две от система деветдесет и девет! Толкова далеч оттук, че ти трябва кошмар, за да си го представиш! Ще се махнем, разбирате ли, ще се махнем и ще бъдем в безопасност! И си казах — аха. Ето защо дойдохме на Марс, ето защо хората изстрелват своите ракети.

— Боб...

— Остави ме да довърша. Не, не е заради парите. И заради гледките не е. Всичко това е лъжа, хората все си измислят разни причини. Да забогатеят, да станат прочути. Да се повеселят, да поскачат насам-нататък. А в същото време вътре в нас нещо тиктака, както тиктака в съомгата и кита, както сигурно тиктака и в най-малкия микроб, който можем да си представим. И какво казва мъничкият часовник, който тиктака във всяко живо същество? Казва — измъкни се, разпръсни се, върви напред, продължавай да плуваш. Избягай на толкова много светове и построй толкова градове, че *нищо* да не е в състояние да унищожи човечеството. *Разбираш ли*, Кери? Работата не е само в това, че ние с теб сме дошли на Марс. Расата ни, цялата проклетата човешка раса зависи от това как *ние* се справяме в собствения си живот. И това е толкова грамадно, че ми се иска да се смея, толкова съм уплашен.

Усещаше, че момчетата вървят плътно зад него, чувстваше Кери до себе си и искаше да види лицето ѝ и как приема всичко това, но въпреки това не се обърна.

— Всичко това не е по-различно от времето, когато заедно с баща ми вървахме из полето и сеехме на ръка, когато сеялката се чупеше и няхахме пари да я поправим. Трябваше да се сее, за да има реколта. Господи, Кери, та нали помниш статиите в неделните приложения: „Земята ще замръзне след един милион години?“ Веднъж като момче прочетох нещо такова и се разревах. Майка ми ме попита защо плача. Казах ѝ — заради всички хора от бъдещето. Не се безпокой за тях, рече мама. Но, Кери, точно там е работата — ние се безпокоим за тях. Иначе нямаше да сме тук. Важното е Човекът с главна буква да продължи напред. Не виждам нищо по-хубаво от Човека с главна буква. Разбира се, аз съм пристрастен, защото съм представител на вида. Но ако изобщо има начин да постигнем безсмъртието, за което говорим непрекъснато, това е начинът — да се пръснем, да засеем вселената. Тогава ще има реколта, която да стигне при всички лоши моменти. Няма значение дали на Земята има глад или ръжда. Новата пшеница ще поникне на Венера, или където там се озове човек след хиляда години. Направо съм обсебен от тази идея, Кери. Обсебен. Когато ми хрумна, ми се искаше да прегръщам непознати, теб, момчетата, и да разкажа на всички. Но, по дяволите, знаех, че няма нужда да го правя. Знаех, че ще дойде ден или нощ, когато и ти ще чуеш това тиктакане в себе си, ще разбереш, и няма да е нужно да се казва нищо по въпроса. Това е голяма тема, Кери, знам го, и големи мисли за човек с моя ръст, но в името на всичко свято, това е истина.

Вървяха по пустите улици на града и слушаха ехото от собствените си стъпки.

— А тази сутрин? — попита Кери.

— Тъкмо стигам до тази сутрин. Част от мен също иска да се върне у дома. Но друга част казва, че ако се върнем, всичко е изгубено. И си помислих, какво ни тормози най-много? Някои от нещата, които имахме някога. Неца на децата, твои, мои. И си казах, ако е нужно нещо старо, за да започнеш новото, то, Бога ми, ще използвам старото. Помня от една историческа книжка, че преди хиляда години са слагали въглен в кух кравешки рог, раздухвали са го по цял ден и са го

пренасяли при преходите си от място на място, за да могат всяка вечер да палят огън с искрите от сутрешния. Така че претеглих всичко. Заслужава ли Старото всичките ни пари? Не! Онова, което сме *правили* със Старото, то е ценното. Добре тогава, а Новото заслужава ли *всичките* ни пари? Имаш ли чувството, че инвестираш в деня след средата на следващата седмица? Да! Ако мога да преборя онова, което ни тегли обратно към Земята, за целта съм готов да поля парите с керосин и да драсна клечката!

Кери и момчетата не помръднаха. Стояха неподвижни на улицата и го гледаха като ураган, който едва не ги бе вдигнал от земята, а сега утихваше.

— Товарната ракета пристигна тази сутрин — тихо рече той. — С нашата доставка. Да идем да я вземем.

Бавно изкачиха трите стъпала до ракетното депо и прекосиха отекващия под към склада, който тъкмо отваряше врати за новия работен ден.

— Разкажи ни отново за съомгата — помоли едно от момчетата.

Когато излязоха от градчето с наетия камион, пълен с огромни сандъци и кутии, пакети и колети, дълги, високи, къси, широки, всички номерирани и прилежно адресирани до някой си Робърт Прентис, Ню Толедо, Марс, топлото утро бе в разгара си.

Спряха пред сглобяемата барака, момчетата скочиха долу и помогнаха на майка си да слезе. Боб се позабави зад волана, после бавно слезе, обиколи камиона и погледна сандъците.

До обед всички с изключение на един бяха отворени и съдържанието им — разположено на дъното на изсъхналото море.

— Кери...

Помогна ѝ да се качи по старите стъпала на верандата, която сега стоеше разопакована в края на градчето.

— Чуй ги, Кери.

Стъпалата скърцаха и шепнеха под краката им.

— Какво казват? Кажете ми, какво казват?

Тя стоеше на старите дървени стъпала, потънала в себе си, и не можеше да произнесе ни дума. Той махна с ръка.

— Тук е верандата, там — дневната, трапезарията, кухнята, трите спални. Една част ще построим тук, друга ще докараме. Разбира

се, засега имаме само предната веранда, малко от мебелите в гостната и старото легло.

— За всички тези пари, Боб!

Той се обърна с усмивка.

— Хайде, не се сърдиш, погледни ме! Не се сърдиш. Ще докараме всичко тук, догодина, след пет години! Кристалните вази, арменския килим, който ни подари майка ти през шейсет и първа! Е, нека Слънцето да експлодира!

Гледаха другите сандъци, номерирани и надписани: люлката от предната веранда, люлеещ се стол, китайски кристални висулки...

— Аз сам ще ги духна, за да зазвънят.

Поставиха върху стълбите предната врата с малките разноцветни стъкла и Кери погледна през ягодовия прозорец.

— Какво виждаш?

Но той знаеше какво вижда, защото сам бе гледал през цветното стъкло. И ето го Марс, студеното му небе е стоплено, мъртвите морета — подпалени от цвят, хълмовете му са като планини от ягодов сладолед, а пясъкът — като горящи въглини, раздухвани от вятъра. Ягодовият прозорец, ягодовият прозорец, хвърлящ меки розови нюанси върху земята и изпълващ ума и окото със светлината на вечния изгрев. Наведе се, погледна през него и чу собствения си глас.

— Градчето ще стигне дотук след година. Това ще е сенчеста улица, а вие ще си имате своя веранда и приятели. И тогава всичко това няма да е *необходимо* толкова силно. Но оттук нататък, от най-малкото близко нещо, гледайте как то ще започне да се разпростира, гледайте как Марс ще се промени така, че ще ни стане близък, сякаш сме го познавали през целия си живот.

Изтича надолу по стълбите до последния, все още неотворен и покрит с платнище сандък. Разреза платнището с джобното си ножче.

— Познай!

— Кухненската плоча? С фурната?

— Ни най-малко. — Той се усмихна много нежно. — Изпей ми нещо.

— Боб, ти съвсем се побърка.

— Изпей ми песен за всички пари, които имахме в банката и които нямаме, но пък на кого са му потрябвали!

— Зная само „Дженевиев, сладка Дженевиев“!

— Изпей я — рече той.

Тя така и не успяваше да отвори уста и да започне. Видя как устните ѝ мърдат, но звук не излизаше.

Разкъса платницето, пхна ръка и известно време опипва, после започна да си припява думите, докато накрая не размърда ръката си — и в сутрешния въздух се разнесе ясен акорд на пиано.

— Ето — рече той. — Хайде, отначало докрай. Всички заедно! Давам тон.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.